

E-Portfolio NL

Evaluatie

Colofon

DATUM	19-02-2019
VERSIE	1.0
OPDRACHTGEVER	Forum Standaardisatie
OPDRACHTNEMER	InnoValor
AUTEUR(S)	Melissa Roelfsema, Marlies Rikken
SYNOPSIS	<p>Dit rapport evalueert de E-Portfolio NL standaard tegen een aantal criteria: toepassingsgebied, relevantie, adoptie en ontwikkelingen. De evaluatie is gebaseerd op interviews met experts, medewerkers van organisaties die E-Portfolio NL hebben geïmplementeerd en gebruikers. Uit de evaluatie komt naar voren dat E-Portfolio NL ten dele voldoet aan de criteria voor de 'pas toe of leg uit' lijst (PTOLU-lijst). E-Portfolio NL is een nuttige en relevante standaard, al zijn er conflicterende belangen die de adoptie in de weg staat. De conclusie is dat zolang er geen beter alternatief is de E-Portfolio NL standaard op de PTOLU-lijst moet blijven staan.</p>

Inhoudsopgave

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	3
1 INTRODUCTIE	4
1.1 AANLEIDING VOOR DE EVALUATIE	4
1.2 DOEL	4
1.3 AANPAK	5
2 EVALUATIE	6
2.1 CRITERIA	6
2.2 TOEPASSINGSGEBIED	6
2.3 GEBRUIK	7
2.4 BELANG	8
2.4.1 <i>Belang voor de individu</i>	9
2.4.2 <i>Belang voor overheden, instellingen en bedrijven</i>	9
2.5 OPENSTAANDE ADOPTIEPUNTEN	10
2.6 ONTWIKKELINGEN	11
3 CONCLUSIES	13
3.1 EINDCONCLUSIE	13

Introductie

1.1 AANLEIDING VOOR DE EVALUATIE

E-portfolio NL, ook wel bekend als NEN 2035, is een standaard voor de uitwisseling van e-portfolio's: (onderwijs)profielen die de competenties van een student of lerend individu bijhouden. De standaard maakt het mogelijk dat de student of lerende medewerker zijn profiel mee kan nemen naar verschillende organisaties. E-portfolio NL staat sinds 2010 op de 'pas toe of leg uit' lijst. Op 1 maart 2014 publiceerde NEN versie 2014 van de standaard en in 2015 is de versie van de standaard op de 'pas toe of leg uit' lijst geactualiseerd.

Het Forum Standaardisatie heeft in 2018 opdracht gegeven om de stand van zaken m.b.t. E-portfolio op de 'pas toe of leg uit' lijst te evalueren.

Het advies uit februari 2015 bij het plaatsen van nieuwe versies van de standaard E-portfolio NL op de 'pas toe of leg uit' lijst concludeert dat er geen sprake is van een andere verandering in betekende mate. Alle versies zijn gebaseerd op de internationale IMS E-portfolio NL- specificatie versie 1. Vanaf E-portfolio versie 2014 is de standaard een NEN-norm: NEN 2035:2014 nl. Versie 2014 is backward compatible met versie 2009.

Bij het Forumadvies nieuwe versie E-portfolio NL is een aantal kanttekeningen geplaatst voor eventuele toekomstige evaluatie of expertadvies. Drie punten springen eruit en worden meegenomen in deze evaluatie:

- In de toekomst voorziet het Forum dat E-portfolio NL en de SETU-standaard raakvlakken zullen hebben. SETU heeft een nieuwe sub-standaard voor Curriculum Vitaes (CV's) ontwikkeld.
- Daarnaast zijn er bij CEN en ISO/IEC standaarden in ontwikkeling op een mogelijk overlappend toepassingsgebied.
- Er wordt geadviseerd om in het onderzoek mee te nemen of het predicaat 'uitstekend beheerproces' toegekend kan worden.

Ook nieuwe ontwikkelingen in het toepassingsgebied dienen in de evaluatie betrokken te worden. Speelt E-Portfolio NL een relevante rol of zijn er inmiddels andere standaarden ontwikkeld die beter zijn en meer adoptie genieten?

Daarnaast speelt onduidelijkheid over de mate van gebruik van de standaard een rol in de noodzaak van de evaluatie. Stichting ePortfolio Support (StePS) beoogt coördinatie en versnelling aan te brengen in de adoptie van e-portfolio's in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.¹ Het is onduidelijk of deze stichting actief is en hoe het staat met hun gestelde doelen. Het laatste nieuwsbericht op hun website stamt uit december 2016. Dit doet vermoeden dat er weinig tot geen activiteit is op dit gebied.²

1.2 DOEL

Gezien het bovenstaande heeft het Forum Standaardisatie het nodig geacht om de E-Portfolio NL te evalueren. De evaluatie heeft tot doel om informatie te verschaffen over de huidige relevantie van de standaard, het toepassingsgebied en de stand van zaken rond de adoptie van de standaard.

De evaluatie beoogt geen oordeel te geven over de vraag of de standaard wel of niet op de PTOLU-lijst moet blijven staan. De resultaten moeten wel voldoende informatie geven voor Forum Standaardisatie ten aanzien van besluitvorming over het handhaven van de standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De resultaten zullen

¹ Visie, Stichting ePortfolio Support (StePS), zie <https://www.e-portfolioforall.nl/steps/visie>

² Nieuws, Stichting ePortfolio Support (StePS), zie <https://www.e-portfolioforall.nl/nieuws>

derhalve adviezen bevatten hoe de resultaten van de evaluatie zouden kunnen worden verwerkt in de 'pas toe of leg uit'-lijst.

1.3 AANPAK

Voor het evalueren van de standaard is de volgende aanpak gehanteerd:

1. In overleg met het BFS zijn de evaluatiecriteria opgesteld. Deze komen in grote lijnen overeen met de criteria die worden gehanteerd bij de beoordeling van de standaard om op de PTOLU-lijst te komen.
2. Door de onderzoekers is een eerste evaluatie gemaakt.
3. Een tweede evaluatie is gedaan middels interviews met experts of met medewerkers van organisaties die E-Portfolio NL hebben geïmplementeerd.
4. De uitkomsten van beide evaluatieactiviteiten zijn verwerkt en gereviewd door medewerkers van het Bureau Forum Standaardisatie.

In totaliteit is er via email en/of telefonisch contact gezocht met 26 personen, met 13 stakeholders is daadwerkelijk contact geweest.

Uiteindelijk zijn er 13 partijen bereid geweest om deel te nemen aan deze evaluatie. Vier partijen hebben een korte telefonische reactie gegeven dat ze geen gebruik maken voor E-Portfolio NL. Een partij heeft aangegeven zeker wel gebruik te maken van E-Portfolio NL maar was niet beschikbaar voor een interview. Het Ministerie van OCW heeft een reactie gegeven. Zeven partijen zijn geïnterviewd:

- StePS
- RWS
- NEN
- Paragin
- InCtrl
- Kennisnet
- SURFnet

Evaluatie

1.4 CRITERIA

De evaluatie heeft tot doel om informatie te verschaffen over de huidige relevantie van de standaard en het toepassingsgebied, en de stand van zaken rond de adoptie van de standaard. De evaluatie concentreert zich met name op de volgende criteria:

- Het *toepassingsgebied*: is dit duidelijk en zo concreet mogelijk geformuleerd en in lijn met de criteria zoals toegepast in de Toets ideaaltypische syntactische structuur. Weet een potentiële gebruiker wanneer de standaard van toepassing is?
- Het *gebruik*: hoe staat het met gebruik van de standaard, waar wordt deze met name toegepast binnen de overheid en wat zijn de toekomstige ontwikkelingen? Wat zijn de ervaringen?
- Het *belang*: heeft de standaard nog toegevoegde waarde? Welk probleem heeft het opgelost?
- Openstaande *adoptiepunten*: bij verschillende standaarden zijn bij opname adviezen meegegeven door het Forum om de adoptie te bevorderen. Zijn deze adviezen opgevolgd en of zijn er nieuwe adoptieadviezen mee te geven?
- Lopende *ontwikkelingen*: wat zijn de toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot de standaard en het interoperabiliteitsprobleem dat het oplost? Heeft dit impact voor de positie van de standaard op de lijst? Zijn er ondertussen andere standaarden ontwikkeld die een soortgelijk toepassingsgebied hebben?

De volgende secties evalueren E-Portfolio NL tegen deze criteria.

1.5 TOEPASSINGSGBIED

Het functioneel toepassingsgebied van de standaard is in het expert adviesdocument bij plaatsing op de PTOLU-lijst als volgt gedefinieerd: “Het uitwisselen van informatie over de ontwikkelingsvoortgang van een individu, die het individu als levenslang lerende zelf beheert, tussen organisaties in de leerketen waar het individu leert en werkt.”³ Het organisatorisch werkingsgebied is als volgt gedefinieerd: “Overheden en instellingen uit de publieke sector.”

Belangrijke elementen in deze definitie zijn ‘ontwikkelingsvoortgang’, ‘levenslang lerende’, ‘zelf beheert’, ‘leerketen’, ‘leert en werkt’. Uit de evaluatiegesprekken met de stakeholders komt naar voren dat de focus meer moet liggen op duurzame inzetbaarheid van het lerende individu. Hiermee wordt de vindbaarheid voor overheidsinstellingen groter, dit is namelijk waar ze naar op zoek zijn. De definitie is nu voornamelijk gericht op de individu, een suggestie is om het perspectief vanuit de overheden en instellingen ook mee te nemen.

De definitie van het toepassingsgebied voldoet niet helemaal aan de “Toets ideaaltypische syntactische structuur”⁴. Een mogelijke herdefinitie conform de toets en met bovenstaande aanpassing zou als volgt zijn:

“E-Portfolio NL moet worden toegepast op (1) de uitwisseling van informatie over de ontwikkelingsvoortgang van een individu tussen (2) organisaties in de leerketen waar het individu leert en werkt met het doel (5) om levenslang leren en duurzame inzetbaarheid van arbeid te stimuleren.”

³ Expertadvies NTA 2035 E-portfolio NL, Bureau Forum Standaardisatie, 2012, zie

<https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2019/0313/Expertadvies-E-portfolio.pdf>

⁴ Toets ideaaltypische syntactische structuur, 2017, zie

<https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2017/0614/FS-20170614.05A-Toets-syntactische-structuur-toepassingsgebieden.pdf>

Daarnaast definieert het Forum Standaardisatie het organisatorisch werkingsgebied nu standaard als: *“Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.”*

1.6 GEBRUIK

Er is op het internet zeer beperkt informatie beschikbaar over het gebruik van de standaard. Stichting ePortfolio Support (StePS) zou een belangrijke bron van informatie moeten zijn over het gebruik en de adoptie van de standaard. Op de website is er echter nauwelijks actuele informatie beschikbaar over gebruik. Andere zoekopdrachten hebben nauwelijks informatie opgeleverd.

Een aantal leveranciers van leersystemen is betrokken geweest bij het expertadvies in 2009: Winvision, Cinop en Kenteq. Van twee partijen hebben we te horen gekregen dat ze geen gebruik maken van E-Portfolio NL. De derde partij heeft geen reactie gegeven op onze pogingen om contact te leggen. Door de reacties van de leveranciers betrokken bij het expertadvies en de weinige informatie beschikbaar op het internet lijkt het erop dat E-Portfolio NL niet of nauwelijks wordt gebruikt door leveranciers. Twee leveranciers geven echter aan dat zij wel gebruik maken van E-Portfolio NL. Paragin en Eelloo zijn softwareleveranciers gericht op competentie-, kennis- en talentontwikkeling. In hun software wordt gebruik gemaakt van E-Portfolio NL. InCtrl als dienstverlener op het gebied van talentmanagement geeft aan gebruik te maken van de standaard doordat ze Paragin als leverancier hebben. Zoals bekend vanuit het ‘Forumadvies nieuwe versie E-Portfolio NL’ gebruiken Matchcare en Dariuz ook E-Portfolio NL. Zodra we naar de klanten van Paragin, Matchcare en Eelloo kijken zien we dat er een groot aantal scholen, MBO-opleiders, universiteiten en uitgeverijen aangesloten zijn. Onder klanten van Paragin vallen onder andere Universiteit Utrecht, Noordhoff Uitgevers, Hoffelijk Financieel en Zuyd Hogeschool. Een complete lijst is te vinden op de website van Paragin⁵. Paragin geeft aan daarnaast voor ongeveer 30 tot 40 gemeentes te werken, exacte getallen ontbreken. We hebben een aantal van deze partijen benadert zonder respons, met uitzondering van InCtrl. De aannemelijke reden is dat E-Portfolio NL vooral een randvoorwaarde is voor deze leveranciers en dat hun klanten hier niet of nauwelijks van bewust zijn. Paragin geeft aan dat gemeentes van E-Portfolio NL gebruik maken zonder dat ze zich hier bewust van zijn, zij krijgen de standaard er gewoon bij.

Incidenteel kan er behoefte zijn aan de standaard. Denk aan massaal ontslag bij een werkgever waarbij door matching van competenties en vacatures door een tussenpersoon (loopbaanadviseur) mensen weer aan het werk kunnen bij een andere werkgever, eventueel middels een kort bijscholingstraject. Daarnaast is er volgens SURFnet hernieuwde aandacht voor e-portfolio's, vooral in het hoger onderwijs. Echter e-portfolio's zijn met name geschikt voor beroepsgerichte opleidingen waarbij je duidelijk te definiëren competenties behaalt door het afronden van vakken of opleidingen. De link naar het werkveld is hierbij erg sterk, deze competenties tellen op naar een bepaald beroep toe. Met name voor opleidingen of beroepen waarbij je continu moet blijven bijleren, zoals zorg of accountancy, is dit relevant. Dit is dus een beperkte doelgroep.

Er lijkt een gefragmenteerde markt te zijn. Een aantal leveranciers maakt geen gebruik van E-Portfolio NL, terwijl andere leveranciers juist voorvechters van de standaard zijn. Paragin geeft aan dat zij het belang in zien van een open systeem en de lerende individu in controle over eigen data. Paragin is een voorstander van de standaard maar weet dat andere leveranciers er niet hetzelfde in staan. Theo Mensen van StePS licht deze situatie toe. De adoptie en implementatie van de standaard valt tegen doordat er te weinig verplichting en ondersteuning vanuit de overheid is. Niet alle leveranciers vinden het belangrijk om E-Portfolio NL te handhaven. De reden is dat overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector zich niet bewust zijn van het nut van deze standaard en hier nauwelijks om vragen. Deze leveranciers zijn juist gebaat bij gesloten systemen aangezien dit lock-in mogelijk maakt. Het overlaten van de adoptie van de standaard aan de markt heeft er in geresulteerd dat een groot aantal leveranciers zich niet conformeert aan de standaard.

⁵ Overzicht met klanten van Paragin, zie <https://www.paragin.nl/klanten/>

Een groot aantal overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector wordt door leveranciers geholpen die geen gebruik maken van E-Portfolio NL. Het gebruik van de standaard hangt op dit moment af van de welwillendheid van leveranciers om te conformeren aan de standaard. De belangrijke motivator voor de adoptie van E-Portfolio NL is de intrinsieke motivatie vanuit leveranciers. Dit is echter slechts bij enkele implementaties het geval volgens Kennisnet. Paragin, InCtrl, StePS en RWS geven allen aan dat er niet genoeg belang is vanuit de andere stakeholders om te motiveren tot E-Portfolio NL. In aanbestedingen wordt er nauwelijks gevraagd om de standaard, alleen door overheidsinstellingen die slechte ervaringen hebben gehad met lock-in van leveranciers.

De PTOLU-lijst is alleen niet voldoende om het nut en noodzaak van de standaard over te brengen. STePS en Paragin geven aan het gebrek aan handhaving de belangrijkste belemmering is voor de adoptie van E-Portfolio NL. Zo zou de PTOLU-lijst strenger gehandhaafd moeten worden. Overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector moeten afdwingen dat de standaard gebruikt wordt door hun leveranciers. Als het niet gehandhaafd wordt dan moet het belang van de standaard veel duidelijker gecommuniceerd worden aan de overheidsinstellingen. Er moet een afweging worden gemaakt tussen de stok of de wortel, maar wel een van beide. Paragin benadrukt dat het belang van de standaard zwaarder mag worden afgezet.

Rijkswaterstaat en Kennisnet geven aan dat ook de lerende individu niet vraagt om de standaard. Terwijl het uiteindelijke belang daar wel ligt. De komst van de AVG kan hier wel verandering in brengen, later hierover meer.

Samenvattend is het gebruik van de E-Portfolio NL standaard op dit moment niet significant.

1.7 BELANG

E-Portfolio NL is een toepassingsprofiel van IMS ePortfolio (van de IMS Global Learning Society) en is op maat gemaakt voor de Nederlandse situatie. E-Portfolio NL is gericht op het uitwisselen van e-portfolio's in de Nederlandse markt. SURFnet benadrukt dat het feit dat de standaard een Nederlandse toepassing heeft beperkend werkt. Veel leveranciers zijn internationaal actief en hebben daardoor weinig baat bij een Nederlandse standaard. De vraag is of de Nederlandse standaard meerwaarde heeft, wellicht is met de internationale IMS ePortfolio standaard hetzelfde te bereiken. Zowel onderwijsinstellingen als leveranciers zien in toenemende mate het belang van compliant zijn aan de LTI-standaard: de Learning Tools Interoperability standard van het IMS.

E-portfolio's kunnen tussen verschillende organisaties en informatiesystemen worden uitgewisseld. De standaard gaat over de inhoud, structuur, (meta)data en eisen aan de gegevens en documenten in een e-portfolio. De standaard zorgt ervoor dat bij de uitwisseling van informatie er geen gegevens verloren gaan, ook niet als de ontvangende partij de gegevens niet kan begrijpen⁶. E-portfolio NL richt zich dus op de uitwisseling van gegevens tussen organisaties in de leerketen⁷.

In het rapport "Naar een toekomst die werkt" Advies Commissie Arbeidsparticipatie uit 2008 werd het al genoemd: de hele beroepsbevolking krijgt het recht op een digitaal e-portfolio, een elektronisch overzicht van competenties, diploma's, ervaring en certificaten voor Elders Verworven Competenties (EVC). Daardoor ontstaat meer inzicht in de eigen arbeidsmarktpositie en loopbaanmogelijkheden en de eventuele noodzaak van verdere training⁸. Het effect volgens dit rapport is: "meer inzicht in de eigen positie op de arbeidsmarkt en daarmee ook op baanmogelijkheden en de noodzaak van verdere training. Dit leidt tot een hogere

⁶ Norm NEN 2035:2014 nl – E-Portfolio NL, zie <https://www.nen.nl/NEN-Shop/Norm/NEN-20352014-nl.htm>

⁷ Expertadvies NTA 2035 E-portfolio NL, Bureau Forum Standaardisatie, 2012, zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/bfs/files/Expertadvies%20E-portfolio.pdf>

⁸ Naar een toekomst die werkt, Advies Commissie Arbeidsparticipatie (2008), zie https://www.werkhoezithet.nl/doc/kennisbank/naar_een_toekomst_die_werkt.pdf

inzetbaarheid van de beroepsbevolking en zo tot meer baankansen en een hogere productiviteit.” De meeste adviezen uit dit rapport zijn overgenomen. De E-Portfolio NL standaard voorziet in dit advies.

1.7.1 Belang voor de individu

Het e-portfolio is een persoonlijk digitaal dossier waarin persoonlijke en professionele loopbaangegevens verzameld, geordend en bijgehouden kunnen worden. Het e-portfolio biedt een actueel overzicht van de kennis, vaardigheden, talenten, kwalificaties en competenties van het lerende individu⁹. Het lerende individu is verantwoordelijk voor het e-portfolio en heeft het portfolio met alle bijbehorende gegevens en documenten in eigen beheer¹⁰. Het e-portfolio biedt zelfinzicht in eigen ontwikkelingen en mogelijkheden, waardoor het lerende individu gericht kan werken aan de loopbaan. Het lerende individu heeft dankzij het e-portfolio regie over eigen loopbaan¹¹. Het e-portfolio ondersteunt daarmee het competentiegericht leren, het nieuwe leren en mobiliteit op de arbeidsmarkt. Hierdoor kunnen lerende individuen in toenemende staat hun talenten inzetten.

Een bijbehorend voordeel is dat een individu zelf de (harde en zachte) gegevens verzamelt¹². Zachte competenties (soft skills) hebben een plek in het e-portfolio. Hierdoor is er meer bekend over het gedrag en de opstelling in een team van een lerend individu. Ook vaardigheden die uit de privésfeer komen kunnen opgenomen worden. Voor onder andere jeugdorganisaties is dit zeer nuttige informatie. Met deze informatie kunnen jeugdorganisaties in Twente zoeken naar de beste persoon in plaats van de beste organisatie¹³.

Voor het lerende individu zijn er enkele nadelen aan het aanmaken van een e-portfolio. Zo kost het tijd en moeite om een compleet portfolio in te vullen. Lang niet alle systemen sluiten op elkaar aan wat ervoor zorgt dat het portfolio niet altijd mee genomen kan worden naar een volgende werkgever. Ook worden er verschillende definities en begrippen gebruikt voor competenties wat de uitwisselbaarheid beperkt¹⁴. Niet iedereen krijgt zijn e-portfolio mee als hij van baan verandert. De ontwikkeling van lerende individuen wordt geremd als ze hun e-portfolio niet mee kunnen nemen naar een andere werkgever of leerinstelling¹⁵. Dit is juist waar E-Portfolio NL de oplossing biedt. Het voornaamste voordeel van E-Portfolio NL is dat lerende individuen hun profiel mee kunnen nemen naar verschillende organisaties. E-Portfolio bevordert de interoperabiliteit tussen informatiesystemen doordat het de voorziet in de portabiliteit van e-portfolio's. E-Portfolio NL neemt de nadelen van een e-portfolio systeem weg voor het lerende individu en stimuleert zo het gebruik. InCtrl benoemt dat sommige partijen wel informatie met elkaar delen achter de schermen, maar dat dit niet hetzelfde is als regie hebben over het eigen portfolio.

Opvallend is de reactie van Rijkswaterstaat die aangeeft dat zij zijn gestopt met e-portfolio's aangezien er juist geen behoefte is vanuit de gebruiker. Er kwam zelden de vraag vanuit leerlingen om het e-portfolio in te zien. Ook bij leidinggevenden is er geen behoefte om een e-portfolio systeem, zij zien liever een goed personeelsdossier.

1.7.2 Belang voor overheden, instellingen en bedrijven

Bedrijven en instellingen hebben ook belang bij e-portfolio's. Zij kunnen het inzetten als beoordelingsinstrument, HR-instrument, hulpmiddel voor loopbaan oriëntatie en -ontwikkeling, en

⁹ ePortfolio, Carrieretijger, zie <http://www.carrieretijger.nl/carriere/eportfolio>

¹⁰ Expertadvies NTA 2035 E-portfolio NL, Bureau Forum Standaardisatie, 2012, zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/bfs/files/Expertadvies%20E-portfolio.pdf>

¹¹ Voordelen van het ePortfolio, Matchcare, zie <https://www.matchcare.nl/de-voordelen-van-het-eportfolio/>

¹² Expertadvies NTA 2035 E-portfolio NL, Bureau Forum Standaardisatie, 2012, zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/bfs/files/Expertadvies%20E-portfolio.pdf>

¹³ E-portfolio belangrijk bij het vinden van een nieuwe baan, de Ondernemer, zie <https://www.deondernemer.nl/nieuwsbericht/11239/e-portfolio-belangrijk-bij-het-vinden-van-een-nieuwe-baan>

¹⁴ ePortfolio, Carrieretijger, zie <http://www.carrieretijger.nl/carriere/eportfolio>

¹⁵ Vastleggen wat je ook kunt en wilt, Volkskracht, zie <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/vastleggen-wat-je-ook-kunt-en-wilt~bd2f1be0/>

bemiddelingsinstrument. Er kan efficiënter gewerkt worden dankzij een automatische koppeling met HR-systemen en er is een hogere kwaliteit van matching¹⁶. Werkgevers en werkzoekenden kunnen elkaar vinden op competenties waardoor talenten beter worden benut. Werkenden worden verantwoordelijk voor hun eigenloopbaan en opleidingen.¹⁷ InCrI bevestigt dat klanten meer willen weten van hun talenten. E-Portfolio NL voorziet voornamelijk in de samenwerking tussen overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector. Een van de belangrijkste voordelen volgens Paragin.

Voor overheden, instellingen en bedrijven mag de nadruk meer liggen op de duurzame inzetbaarheid van arbeidskrachten, aldus Paragin. Door het lerende individu regie te geven over eigen gegevens staat deze in zijn kracht om sneller naar andere organisaties te stappen. Men blijft een leven lang leren waardoor er een duurzame oplossing ontstaat.¹⁸

SURFnet geeft aan dat een e-portfolio oplossing voor een gehele instelling niet goed van de grond komt. Er is in het hoger onderwijs echter wel degelijk hernieuwde belangstelling voor e-portfolio-functionaliteit. Met name voor sectoren waar beroepsvaardigheden van belang zijn. E-portfolio's bieden dan een goede link naar de professie. Dit speelt bijvoorbeeld bij medische beroepen en diergeneeskunde, maar ook bij accountancy en lerarenopleidingen. Het e-portfolio wordt dan afgestemd op de specifieke wensen van dat vakgebied. Deze op maat gemaakte oplossingen zijn echter niet tot nauwelijks uitwisselbaar over instellingen heen.

StePS geeft aan dat verscheidende overheidsinstellingen wel aansluiten bij StePS aangezien zij daarmee suggereren te voldoen aan E-Portfolio NL, ook als dit niet het geval is. Deze partijen zien het belang van de standaard, maar conformeren zich hier niet aan.

1.8 OPENSTAANDE ADOPTIEPUNTEN

In het 'Forumadvies nieuwe versie E-portfolio NL' uit 2015 is een aantal kanttekeningen geplaatst voor eventuele toekomstige evaluatie of expertadvies. Drie punten springen eruit:

- In de toekomst voorziet het Forum dat E-portfolio NL en de SETU-standaard raakvlakken zullen hebben. SETU heeft een nieuwe sub-standaard voor Curriculum Vitaes (CV's) ontwikkeld.

De SETU standaard voor CV is op de website van SETU alleen nog beschikbaar als een Draft standaard en stamt uit 2013. Na het opnemen van deze Draft standaard zijn er geen nieuwe ontwikkelingen geweest. Nieuwsberichten stammen uit 2014 en er is nauwelijks informatie te vinden naast de website van SETU zelf. De SETU standaard 'for Ordering and Selection' heeft wel overlap aangezien het gaat om het matchen van een 'human resource' op een open positie. Er wordt hier echter niet gesproken over leergegevens en competenties zijn alleen werk gerelateerd. Kennisnet beaamt dat SETU voorlopig geen overlap zal hebben met E-Portfolio NL. De SETU standaard heeft een andere afkomst en een ander belang.

- Daarnaast zijn er bij CEN en ISO/IEC standaarden in ontwikkeling op een mogelijk overlappend toepassingsgebied.

Volgens Kennisnet zijn er geen standaarden die een overlappend toepassingsgebied hebben met E-Portfolio NL. Ook bij de andere geïnterviewde partijen zijn er geen andere standaarden bekend met een overlappend toepassingsgebied.

¹⁶ ePortfolio: wat is het? Zie

<http://werkgevers.duurzameinzetbaarheid.nl/inc/pdf/Wat%20is%20het%20ePortfolio%20SZW%20DEF.pdf>

¹⁷ Vastleggen wat je ook kunt en wilt, Volkskracht, zie <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/vastleggen-wat-je-ook-kunt-en-wilt~bd2f1be0/>

¹⁸ Duurzame inzetbaarheid, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, zie <https://www.arboportaal.nl/campagnes/duurzame-inzetbaarheid>

- Er wordt geadviseerd om in het onderzoek mee te nemen of het predicaat ‘uitstekend beheerproces’ toegekend kan worden.

In gesprek met de beheerorganisatie NEN (normalisatie en normen) is het duidelijk geworden dat de standaard weliswaar in beheer is maar dat er nauwelijks activiteit rondom de standaard is. De overheid is sinds opname in 2014 indirect vertegenwoordigd in de normcommissie door Stichting SURF en Stichting Kennisnet. NEN geeft aan dat de normcommissie al enige tijd niet actief is. Ook Kennisnet geeft aan dat zij als laatste partij zich hebben teruggetrokken uit de normcommissie. Kennisnet ziet dat het financieel niet aantrekkelijk is voor partijen om betrokken te zijn, maar ook het belang is niet aanwezig. Vanuit de NEN is er tevens geen contact met StePS en is er geen zicht op het gebruik van de standaard. Binnen de NEN worden standaarden die 5 jaar in beheer zijn geëvalueerd. Aangezien E-Portfolio sinds 2014 in beheer is zal een evaluatie in 2019 plaats moeten vinden. Bij deze evaluatie gaat NEN tevens kijken naar het belang en het gebruik van de standaard. NEN kijkt waarschijnlijk naar het oordeel van het Forum Standaardisatie of ze E-Portfolio NL aanhouden.

Een van de voorwaarden voor de kwalificatie ‘uitstekend beheer’ is dat de beheerorganisatie alle mogelijke belangen die spelen rondom de standaard zorgvuldig afweegt. Dit is niet het geval aangezien NEN niet op de hoogte is van de markt, geen contact heeft met StePS en doordat de normcommissie ontbreekt. Het toekennen van het predicaat is daarmee niet aan de orde.

1.9 ONTWIKKELINGEN

Een belangrijke ontwikkeling voor de E-Portfolio NL standaard is de Europese privacy verordening, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze nieuwe privacywetgeving heeft impact op de verwerking en beveiliging van persoonsgegevens. Een aantal van de privacy rechten opgenomen onder de AVG hebben impact op de systeemleveranciers van e-portfolio's of leeromgevingen. Zo heeft iedereen recht op dataportabiliteit. Mensen hebben recht op de overdraagbaarheid van persoonsgegevens. Persoonsgegevens moeten ontvangen worden en gemakkelijk door te geven zijn aan een andere leverancier¹⁹. Op dit moment zien leveranciers de AVG nog niet als belemmering. Echter moeten overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector zich uiteindelijk houden aan deze rechten en zullen meer en meer gaan vragen om AVG compliant informatiesystemen. Paragin geeft aan dat het kan voldoen aan de AVG dankzij E-Portfolio NL, gezien E-Portfolio NL voorziet in de uitwisseling van informatie tussen informatiesystemen. Middels E-Portfolio NL hebben lerende individuen ook eigen regie over het portfolio. Het recht om regie te kunnen voeren op eigen gegevens is een ontwikkeling die zowel in de NLDigibeter-agenda van het ministerie van BZK als in de zorgsector (MedMij) stevig ondersteund wordt. InCtrl juicht toe dat de AVG er is, het weet dat het met Paragin als softwareleverancier en met de E-Portfolio NL standaard voldoet aan de eisen van de AVG. Op dit moment kunnen leveranciers een eigen oplossing aandragen om aan het recht op dataportabiliteit te voldoen. Echter het is wenselijk dat er een standaard wordt gehanteerd aangezien dit de onderlinge interoperabiliteit verbetert. E-Portfolio NL zou deze rol op zich kunnen nemen en in het onderwijs stappen kunnen maken op het gebied van de AVG en persoonlijke data management.

Kennisnet noemt dat er andere ontwikkelingen zijn die de positie van E-Portfolio NL zouden kunnen versterken. Zo wordt er voor het MBO de kwalificatiestructuur en examinering voor opleidingsprogramma's in kaart gebracht in de begrippensetindex, in samenwerking met Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)²⁰. Door deze informatie te koppelen aan E-Portfolio NL wordt de informatie in e-portfolio's alleen maar beter. Kennisnet geeft aan dat er tal van dit soort ontwikkelingen zijn die aanvullingen en verrijkingen kunnen zijn van de E-Portfolio NL standaard. StePS geeft ook aan dat nieuwe ontwikkeling rondom Linked Data bij kunnen dragen aan E-Portfolio NL. Ook social media kan hierin een rol spelen. Mensen voegen in toenemende mate gegevens over competenties en leerontwikkeling toe aan social media kanalen zoals

¹⁹ Recht op dataportabiliteit, AP, zie <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/zelf-doen/privacyrechten/recht-op-dataportabiliteit>

²⁰ Onderwijsbegrippenkader, Kennisnet, zie <https://www.kennisnet.nl/onderwijsbegrippenkader/>

LinkedIn. E-Portfolio NL zou hier een koppeling mee moeten maken. Dit is nu niet het geval, er zijn geen import- of exportmogelijkheden. Dit soort uitbreidingen kunnen de waarde van E-Portfolio NL vergroten.

SURFnet noemt het project Badges. Hierbij wordt een opleiding in stukken gehakt, het is te vergelijken met micro-credentials. Per onderdeel van de opleiding krijgt de leerling een badge. Dit geeft aan dat bepaalde competenties zijn opgedaan. Een hoeveelheid aan ECTS (Europese maat voor studiebelasting/ -punten) vertegenwoordigt een badge. Deze badges kunnen bij elkaar worden gebracht in een e-portfolio, LinkedIn, Myedudata, een Personal Data Locker.

Conclusies

De evaluatie baseert zich op de vijf criteria: het toepassingsgebied, het gebruik, het belang, openstaande adoptiepunten en lopende ontwikkelingen.

EVALUATIE TOEPASSINGSGBIED

Het geformuleerde toepassingsgebied is in grote lijnen nog steeds van toepassing, kleine aanpassingen zijn gemaakt ter verbetering van de vindbaarheid van de standaard.

Het toepassingsgebied is in grote lijnen volledig en eenduidig afgebakend. Er zijn wat aanpassingen en de definitie is vernieuwd conform de ideaaltypische syntactische structuur. Dit zijn kleine aanpassingen die hopelijk positieve consequenties hebben voor het begrip van potentiële eindgebruikers.

EVALUATIE GEBRUIK

Het gebruik van E-Portfolio NL is niet significant. Aandachtspunt is de verdeeldheid onder leveranciers.

De leveranciers zijn verdeeld over toepassing van de standaard, waardoor het gebruik onder overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector niet significant is. Uit de interviews blijkt dat het een aantal leveranciers geen gebruik maakt van E-Portfolio NL, terwijl andere leveranciers er juist achter staan. Overheden en instellingen dwingen anderzijds het gebruik van e-Portfolio ook niet af.

EVALUATIE BELANG

E-Portfolio NL is een relevante en bewezen standaard voor de uitwisseling van e-portfolio's: (onderwijs)profielen die de competenties van een student of lerend individu bijhouden.

E-portfolio NL heeft toegevoegde waarde voor loopbaanontwikkeling en duurzame inzetbaarheid, vooral in sectoren waar up-to-date beroepsvaardigheden van belang zijn. De vraag is of de Nederlandse standaard meerwaarde heeft, wellicht kan met de internationale IMS ePortfolio standaard hetzelfde bereikt worden.

EVALUATIE ADOPTIEPUNTEN

Het Forumadvies uit 2015 benoemt een aantal aandachtspunten die inmiddels hun relevantie verloren hebben.

Er zijn geen andere standaarden in beeld gekomen die hetzelfde toepassingsgebied hebben als E-Portfolio. Het predicaat 'uitstekend beheer' is voor deze standaard momenteel niet aan de orde.

EVALUATIE LOPENDE ONTWIKKELINGEN

E-portfolio NL is AVG-compliant en geeft individuen regie op eigen gegevens.

De Algemene verordening Gegevensbescherming heeft aanzienlijke impact op informatie-uitwisseling over competenties en leerresultaten. E-portfolio is compliant aan de AVG. Ook regie op eigen gegevens, een uitgangspunt dat aan draagvlak wint, wordt ondersteund door E-portfolio. Social media initiatieven en linked data kunnen E-portfolio versterken.

EINDCONCLUSIE

E-Portfolio NL is een standaard die beperkt gebruikt wordt maar wel voordelen biedt voor overheden, instellingen uit (semi-) publieke sector en lerende individuen. Zolang er geen alternatief is en er geen problemen zijn bij het beheer leidt dit tot het advies om E-Portfolio NL op de PTOLU-lijst te laten staan.

Aanvullende aanbevelingen voor het Forum Standaardisatie die uit de evaluatie volgen zijn:

- Monitor of er een beter alternatief ontstaat voor E-Portfolio NL, dit zou een trigger kunnen zijn om de standaard uit te faseren.
- Overweeg om het toepassingsgebied van E-Portfolio NL aan te scherpen zodat het conform de “Toets ideaaltypische syntactische structuur” gedefinieerd is. In paragraaf 2.2 is een suggestie opgenomen.
- Overweeg daarbij om het nut en de noodzaak van de standaard beter en vaker te communiceren aan overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector. Deze partijen moeten beter geïnformeerd worden zodat ze tijdens een aanbesteding inzien dat ze moeten vragen om E-Portfolio NL, om zo de lock-in van bepaalde leveranciers te vermijden. Overweeg ook om het nut aan noodzaak van e-portfolio's te communiceren aan de lerende individu, wellicht in samenwerking met partijen die hier de noodzaak van in zien. Zodra de overheidsinstellingen of de lerende individu gaat vragen om een e-portfolio dat uitwisselbaar is zullen leveranciers gedwongen worden om te conformeren aan E-Portfolio NL. De relatie tussen AVG en E-Portfolio NL zou een hulpmiddel kunnen zijn voor het afdwingen van de standaard.
- Vraag de beheerorganisatie om meer support nadat een standaard op de PTOLU-lijst is geplaatst. Denk hierbij aan handreikingen, (technisch) advies, een referentie-implementatie, een toolkit / SDK, etc. Concreet voor E-Portfolio NL is er de behoefte dat de PTOLU-lijst gehandhaafd wordt zodat de standaard bij aanbestedingen daadwerkelijk uitgevraagd wordt.